

När apostlarnas kallelse blir administratörernas uppgift

Arbetspasset är slut. Det är dags att snygga till efter sig. Ingenting kom ut av allt jobb. Det är den blivande apostlaledaren som vi möter i en kort glimt från hans och kollegornas slitsamma arbete (Luk. 5:1–11).

Enligt vad Lukas berättar är det inte första mötet mellan Simon och Jesus. Mästaren har redan varit på hembesök hos hans svärmor. Hans närvaro får febern att klinga av. Folk häpnar och den ena efter den andra skyndar dit med sina anhöriga som lider av krämpor. Men i Apostladagens evangelium börjar Simon och hans kamrater ana att de står inför någon vars like de aldrig tidigare mött.

Det finns skäl att reflektera över vad texten utmanar till. Även i dag grips många av modlöshet efter hårt arbete med till synes klen resultat. Sällan hjälper hurtiga tillrop eller allvarliga förmaningar om att överge gamla arbetsformer för att hitta nya attraktiva vägar att nå framgång. Från nationell nivå kommer nya propåer om det nödvändiga framtagnandet av strategier, system för uppföljning och redovisning enligt fastställda normer. Men hur välmenande syftet än är blir följden ofta att ytterligare en sten läggs i den redan så tunga ryggsäcken.

Debattens vågor har under våren gått rätt höga (Kyrkans Tidning, 25/3, 31/3, 14/4, 21/4). Ett nödrop hördes från kyrkoherden i Hägerstens församling Christofer Wilson. När han tog över kyrkoherdeskapet ärvde han »en policysamling som var lika enorm som den var okänd». Men det är inte sig själv han tycker synd om: »Jag är bara en lagom sorgsen, något överbetald byråkrat som gör det han förtjänar.» Wilson medger att en hel del av de krav som ställs på församlingarna härrör från lagar som gäller för arbetsplatser och organisationer. Men det stannar inte där. Medarbetarnas tid blir snabbt upplåst – som av regnbågsnyckel för drygt 260 000 kr. och därtill miljödiplomering för lika mycket. Tid och pengar. Och så allt det andra? I alla pastorat och församlingar över hela landet? »En kyrka med dåligt självförtroende i huvuduppdraget riskerar att fastna i policyarbete» menar Wilson. Eller för att säga det på ett annat sätt: En kyrka som blir så ivrig att vara rätt i tiden och relevant i samhället förlorar sin trovärdighet.

Avdelningen för kyrkoliv på Kyrkokansliet i Uppsala tar kritiken på allvar. Åtminstone ser dess chef certifieringsarbetet som en del av det teologiska arbetet med att tydliggöra evangeliet – »policyarbetet blir en del av vår förkunnelse». Tveksamt om Petrus skulle ha hållit med. För när apostlauppdraget förvandlas till en administratörsuppgift lär det bli ett annat evangelium.

En annan debattartikel påtalar kyrkostyrelsens centraliseringssträvanden – som i planerna på ett nationellt lönecentrum. Författarna undrar över att den nationella nivån i stället för att stärka stiftens verksamhet tycks vilja konkurrera med församlingarna om sådant som bäst hanteras lokalt.

Därtill finns goda skäl att ägna sig åt frågor av stor betydelse för naturen, för utsatta människor, för ett gott arbetsklimate. Men vad gör vi av all trötthet? Utför vi verkligen vårt egentliga uppdrag? Mycket arbete och klen resultat. Organisationen känns ibland som en gigantisk maskin som inte går att stanna men som suger blodet ur sina arbetare.

Säkert är mycket av tankarna och propåerna från nationell nivå väl menade. Ett stöd till församlingarna i en utsatt situation. En mer effektiv hantering av pengar. Hjälpa att se de viktiga utmaningar som möter i vår tid. Mer fart och fläkt. Djupare relevans. Peppade medarbetare. Men ändå, som den engelske författaren Samuel Johnson lär ha sagt: Vägen till helvetet är kantad av goda föresatser. »Snälla byråkratiska överbyggnad. Tvinga mig inte att visa upp en policysamling på domens dag», vädjar Wilson.

Vad har lett Svenska kyrkan in i denna återvändsgränd? Som redan framhållits är kyrkan i långa stycken styrd av lagar och förordningar som ingen arbetsplats slipper undan. Kanske leder det inte till att någon tackar och uppmuntrar. Men vi har ju » bara gjort vad vi är skyldiga att göra» (Luk. 17:10).

Kritiken är inte ny. Den drabbar hela organisationssverige. Jonna Bornemark önskar Det omätbaras renässans (2018) i sin uppgörelse med pedanternas världsherravälde, förpappringen av världen och det mätbaras tyranni. För när ångslan att göra fel präglar kyrka, samhälle och organisationer blir själva uppgiften förloraren. Och därmed mänskorna.

Åter till Petrus. En lång natt och ingen fisk. Mitt i efterarbetet tas Petrus i anspråk av Jesus: Låna mig båten och ro ut en bit med mig. Hade han inte hellre gått hem och lagt sig? Och sedan, efter en lång predikan, ta och fiska lite igen? Det känns verkligen inte bra. Någon gång måste han få vila. Ändå gör han som Jesus säger. Näten brister nästan av all fisk som fastnar. Båtarna tycks på väg att sjunka. Han bävar. Men det är varken nattens usla resultat eller båtarna som verkar kapsejsa som får hans grundval att rämna.

Oroar sig vår kyrkoorganisation för rätt saker? Handlar iver och ångesten om att verksamheten ska växa, medlemsrasen stoppas, ekonomin säkras, relevansen garanteras, organisationen överleva? I sådana fall är nog saken dödsdömd från början. Den som försöker bevara sitt liv skall mista det. Det är den som mister det som skall vinna det (Luk. 17:33). Den som söker framgångsfaktorer under kristenhetens historia lär inte finna något tydligt samband mellan materiell välmåga, goda finanser, trygga jobb, stark överbyggnad å ena sidan och en levande och blomstrande kyrka å den andra. Snarare finns det väl sådant som pekar i motsatt riktning.

Vad skulle det konkret innebära om kyrkans Herre sa till dagens Svenska kyrka att lämna allt och följa honom? Det är alls inte fel att försörja sig på fiske eller parkarbete, barnverksamhet, musicerande, studiegrupper, lokalvård, ungdomssamlingar, möten av skilda slag. Men då och då hörs rösten, för den som ännu orkar lyssna: Ge dig ut på lite djupare vatten.

Tänk om kyrkans många entusiastiska, pliktrogna eller utmattade medarbetare då skulle få uppleva det verkliga skälet till att bäva – att det inte är bristen på framgång utan det omvälvande mötet med Honom. Han som mot alla odds och vid sidan av alla meningsfulla eller meningslösa målskrivningar får näten att nästan brista. Tänk om näten kastades ut på djupet och fylldes av människor som längtar efter Gud. Kanske i sådan mängd att den egna organisationen inte längre räcker till. Tänk om vi blev tvungna att vända oss till våra systrar och bröder i de andra båtarna och ropa: Hjälp oss, fiskarna är fler än vi klarar att få iland. Och tänk om vi, när fångsten var bärgad, fick gå upp på stranden och lämna om inte allt så åtminstone en god del av bröten bakom oss. Och följa vår Herre och Mästare på en vandring med en betydligt lättare packning.